

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 8. Vtrum sacra Doctrina, seu Theologia sit dignior, & certior alijs
scientijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

ribus partialibus habitibus. At habitus acquisiti generantur, & augentur paulatim ex pluribus actibus diuersæ rationis; sed habitus proportionantur actibus, ex quibus generantur; ergo habitus acquisiti debent componi ex pluribus partialibus habitibus diuersæ rationis. Hinc inferitur, quod habitus per se infusi, cum non generentur per actus, sed à Deo infundantur, & augeantur, fortasse non constant ex pluribus partialibus habitibus, sicut habitus acquisiti, sed potius proportionantur potentijs, licet differant à potentijs per hoc, quod componuntur ex pluribus gradibus intensiuis, proportionaliter, ac aliæ qualitates capaces intensiōis.

12. Ad 1. distinguo maiorem: habitus, qui generatur ex pluribus actibus specie diuersis tendentibus in plura obiecta sub vna ratione formali, non potest esse vnus vnitate compositionis, & ordinis ad vnum obiectum formale, nego; non tendentibus in obiecta sub vna ratione formali, concedo; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Theologia est vna scientia, & vnus habitus, non quidem vnitate simplicitatis, sed vnitate compositionis, & ordinis ad vnum obiectum formale scibile per vnam scibilitatem, vt explicatum est.

13. Ad 2. concedo maiorem, & nego minorem. Ad probationem, nego minorem. Physica, Metaphysica, & Moralis non possunt esse vna scientia, non præcisè propter diuersitatem obiectorum, quæ considerant, sed quia illa obiecta considerant sub diuersa ratione formali, & vt scibilia dependent à principijs diuerso modo cognoscibilibus, vt explicatum est; sed Theologia illa eadem obiecta, quamuis diuersissima considerat sub eadem ratione formali reuelati, & vt scibilia dependent à principijs eodem modo cognoscibilibus per fidem; ergo Theologia est vna scientia. Confirmat solutionem Sanctus Thomas hoc articulo 3. in responsione ad secundum. Nam diuersa obiecta, quæ à pluribus potentijs inferioribus considerantur sub diuersis rationibus formalibus, possunt ab vna potentia superiori considerari sub vna ratione formali vniuersaliori: e. gr. omnia obiecta quinque sensuum exteriorum, quæ per quinque sensus exteriores considerantur sub quinque rationibus formalibus visibilis, audibilis, odorabilis, gustabilis, & tangibilis, à sensu interno, qui est potentia superior, considerantur sub vna ratione vniuersaliori sensibilis; ergo similiter in casu nostro Deus, & Angeli, corpora, & mores, qui à tribus disciplinis Philosophicis, Metaphysica nimirum, Physica, & Ethica considerantur sub tribus rationibus formalibus, à sacra doctrina considerantur sub vna ratione formali vniuersaliori, hoc est sub ratione reuelati. Hinc sequitur sacram doctrinam esse quandam impressionem scientiæ diuinæ. Sicut enim Deus vna scientia cognoscit omnia, sic sacra doctrina cum sit vna scientia, cognoscit omnia, vt diuinitus reuelata.

14. Ad 3. concedo maiorem, & distinguo minorem; quia animal diuiditur per rationale, & irrationale tanquam per differentias primò oppositas, repugnat, vt idem animal secundum vnam partem sit rationale, secundum aliam irrationale, nego; secundum vnam, & eandem partem, concedo; & distinguo consequens; ergo repugnat, vt idem habitus secundum eandem partem, & respectu eiusdem obiecti sit simul practicus, & speculatiuus, concedo; secundum diuersas partes, & respectu diuersi obiecti, nego. Licet differentie rationalis, & irrationalis sint oppositæ, tamen idem animal, puta homo, secundum vnam partem, hoc est secundum animam est rationale, secundum aliam partem, hoc est secundum oculum, aurem, & omnes potentias organicas, est irrationale; ergo licet differentie speculatiui, & practici sint primò oppositæ, tamen idem habitus secundum vnam partem, & respectu vnius obiecti potest esse speculatiuus, secundum aliam partem, & respectu alterius obiecti potest esse practicus. In casu nostro Theologia secundum vnam partem, ac respectu Dei, & Diuinorum, quæ sunt merè speculabilia, est speculatiua; secundum aliam partem, & respectu operabilium est practica.

QVÆSTIO VIII.

Virum sacra doctrina, seu Theologia sit dignior, & certior alijs scientijs.

S. Th. q. 1. a. 5.

1. **V**idetur sacra doctrina, seu Theologia esse minus digna scientijs Philosophicis: primò quia cum certitudo spectet ad dignitatem scientiæ, scientiæ minus certæ sunt minus dignæ; sed sacra doctrina est minus certa pluribus scientijs philosophicis; ergo est minus digna. Probat minor: nam scientia, de cuius principijs, & conclusionibus dubitari potest, est minus certa, quam scientia, de cuius principijs, & conclusionibus dubitari non potest; sed de articulis fidei, quæ sunt principia sacre doctrinæ, & de conclusionibus per sacram doctrinam illatis ex articulis fidei dubitari potest, ac de facto multi de illis dubitant; de principijs autem plurium scientiarum philosophicarum, & de conclusionibus legitime illatis, vt potè euentibus, dubitari non potest; ergo &c.

2. **S**ecundò proprium scientiæ inferioris, ac subalternatæ est sumere principia à scientia superiori, & subalternante, eo pacto, quo Musica, quæ est scientia inferior, & subalternata, sumit principia ab Arithmetica, quæ est scientia superior, & subalternans, vt S. Thomas docet articulo 2; sed sacra doctrina sumit aliqua principia à philosophicis disciplinis: ergo sacra doctrina est inferior, & subalternata disciplinis philosophicis.

3. **R**ef.

3. Respondeo, quod quia quæ supersunt examinanda circa sacram doctrinam, seu Theologiam, faciliora sunt; libet circa illa per quandam paraphrasim, proponere, ac explicare doctrinam Sancti Thomæ, articulo quinto, & sequentibus. In quæstione igitur proposita de dignitate Theologiæ, dicendum cum Sancto Thoma articulo 5. Sacra doctrina, seu Theologia, in quantum est speculativa, est dignior, & nobilior alijs scientijs speculativis; in quantum autem est practica, est dignior, & nobilior alijs scientijs practicis.

4. Probatur prima pars conclusionis: tunc una scientia speculativa est dignior alia, cum est certior, & versatur circa obiectum nobilius; sed sacra doctrina est talis; ergo &c. Probatum minor; nam illa scientia est certior, quæ certitudinem ex lumine certiore, ac minus erroribus subiecto; sed aliæ scientiæ habent certitudinem ex lumine naturali, quod potest errare, ac decipi; sacra doctrina habet certitudinem ex lumine divino, & supernaturali fidei infusæ, quod non potest errare, neque decipi; ergo &c. Rursus sacra doctrina principaliter considerat Deum secundum rationes, quæ sua altitudine transcendunt lumen naturale; disciplinæ verò philosophicæ considerant Deum secundum rationes cognoscibiles per lumen naturale; sed rationes, quæ sua altitudine transcendunt lumen naturale, secundum esse cognitum sunt nobiliores, quam rationes cognoscibiles per lumen naturale; ergo &c. Dixi rationes, quæ transcendunt lumen naturale, esse nobiliores secundum esse cognitum, quia secundum suum esse reale non sunt nobiliores: siquidem omnino identificantur cum rationibus cognoscibilibus per lumen naturale.

5. Probatum iam secunda pars conclusionis, quod nimirum sacra doctrina in quantum est practica, sit nobilior alijs scientijs practicis. Nam ex facultatibus practicis illa est omnium nobilissima, quæ ordinatur ad finem ultimum, qui non ordinatur ad finem ulteriorem, cum ad ipsum ordinentur fines aliarum facultatum: ex. gr. ex facultatibus practicis purè naturalibus Civilis, seu Politica est nobilissima, & nobilior etiam militari, quia civilis ordinatur ad bonum civitatis, Militaris autem ordinatur ad bonum exercitus, qui ordinatur ad bonum civitatis, tanquam ad finem ulteriorem; sed sacra doctrina in quantum est practica habet pro fine beatitudinem æternam, ad quam sicut ad finem simpliciter ultimum ordinantur omnes alij fines scientiarum practicarum; ergo.

6. Primò potest queri, vtrum sacra doctrina non solum secundum se, sed etiam pro ut est in nobis, sit certior, & quo genere certitudinis sit certior alijs scientijs?

7. Respondeo, quod sacra doctrina etiam prout est in nobis est certior alijs scientijs, cum habeat certitudinem ex lumine divino erroribus non subiecto, ut explicatum est num. 4.

Vt explicetur, quo genere certitudinis sit certior, suppono habitum posse dici certiore tripliciter; primò quia assentitur conclusionibus, de quibus intellectus assentiens minus potest dubitare: secundò quia habitus, & obiectum formale ipsius est magis connexus cum veritate, & minus exposus erroribus; tertio quia debet assentiri obiectis maiori adhesionem. Hoc posito, primo genere certitudinis sacra doctrina, prout est in nobis, est habitus minus certus, quam aliqua scientiæ philosophicæ. Nam scientiæ philosophicæ assentiuntur veritatibus evidentibus, de quibus intellectus noster dubitare non potest; at sacra doctrina assentitur veritatibus inevidentibus, de quibus licet secundum se certissimis, tamen intellectus noster ex sua imperfectione, quæ illas non penetrat, dubitare potest. At secundo, & tertio genere certitudinis sacra doctrina est habitus certior omnibus scientijs philosophicis, quia cum sit habitus inferens conclusiones ex principiis revelatis, nititur divino testimonio, quod est obiectum formale infallibilis, & magis connexum cum veritate, quam obiecta formalia scientiarum naturalium; sed habitus nitens obiecto formali infallibili, & magis connexo cum veritate, eo ipso est infallibilior, & magis connexus cum veritate; ergo. Est etiam certior tertio genere certitudinis adhesionem, quia per habitum sacre doctrinæ maiori adhesionem debemus assentiri conclusionibus, quas inferimus ex principiis revelatis, quam per scientias naturales adhareamus conclusionibus, quas inferimus ex principiis purè naturalibus, iuxta illud Augustini 7. Confessionum, cap. 10: *Facilius dubitarem vivere me, quam esse vera quæ audiui*. Quia verò habitus, qui est certior certitudine infallibilitatis, & adhesionis, est simpliciter certior, licet intellectus ex sua imperfectione possit dubitare de conclusionibus, circa quas versatur talis habitus, ideo sacra doctrina est simpliciter certior alijs scientijs.

8. Secundò queritur, vtrum sacra doctrina non solum in quantum assentitur conclusionibus illatis ex utraque præmissa revelata, sed etiam in quantum assentitur conclusionibus illatis ex duabus præmissis, altera revelata, altera purè naturali, sit certior alijs scientijs?

9. Respondeo affirmatiue. Ratio est, quia firmius debemus assentiri conclusionibus, quam evidentem videmus esse connexam cum divina revelatione, quam conclusionibus purè naturalibus, & quas non videmus evidentem esse connexas cum divina revelatione; sed eo ipso, quod conclusio inferatur ex duplici præmissa, altera revelata, altera naturali, & evidenti, est evidenter connexa cum divina revelatione; ergo.

10. Sed opponitur: conclusio etiam in certitudine sequitur debiliorem partem; ergo non potest esse certior præmissa purè naturali.

11. Respondeo, distinguo antecedens:

D 2

con-

conclusio quoad certitudinem sequitur debiliorem partem, & si purè naturaliter inferatur non potest esse certior altera præmissarum, concedo; & dependenter ab actu voluntatis non potest esse certior altera præmissarum, nego; & nego consequentiam. Intellectus per sacram doctrinam eo ipso, quod videt conclusionem esse euidenter connexam cum diuina reuelatione, firmitus illi assentitur, quam alteri præmissarum, cui assentitur ex motiuo purè naturalitatis vt non videat esse connexam cum diuina reuelatione, vt magis explicabitur in tractatu de fide. Adde, quod ad hoc, vt sacra doctrina sit simpliciter certior alijs scientijs, sufficit, vt firmitus adhæreat conclusionibus, quas infert ex vtraque præmissa reuelata, ac de ea solum in hoc sensu loquitur Sanctus Thomas.

12. Ad 1. nego minorem. Ad probationem, distingo maiorem: scientia, de cuius principijs, & conclusionibus dubitari potest ex imperfectione intellectus, est secundum quid minus certa, quam scientia, de cuius principijs dubitari non potest, concedo; est simpliciter minus certa certitudine infallibilitatis, & adhesionis, nego: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Quia vt dicit Aristoteles 2. Metaph. cap. 2. intellectus noster ita se habet ad manifestissimam naturam, sicut oculus nocturne ad lumen Solis, quæ secundum se sunt certiora, & magis indubitabilia, possunt esse minus certa, & minus indubitabilia nostro intellectui, ideoque intellectus noster ex sua imperfectione, & debilitate potest dubitare de articulis fidei, & de conclusionibus ex ijs illatis. Licet intellectus noster de articulis fidei habeat cognitionem minus certam certitudine indubitabilitatis, quam de principijs scientiarum naturalium, tamen cognitio de articulis fidei est expetibilior, quam certissima cognitio de principijs naturalibus, quia vt dicit Aristoteles lib. 1. de Part. anim. cap. 5. Minimum, quod potest haberi de cognitione rerum altissimarum, desiderabilius est, quam certissima cognitio, quæ habetur de minimis rebus; & proportionaliter in casu nostro obscura cognitio de articulis fidei est expetibilior euidentissima cognitione de principijs naturalibus.

13. Ad 2. distingo maiorem: proprium scientiæ inferioris, & subalternatæ est ex necessitate sumere principia à scientia superiori, & subalternante, concedo; non ex necessitate, sed ad quandam maiorem manifestationem, & extensionem, nego; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Scientiæ inferiores ex necessitate sumunt principia à scientijs superioribus, eo pacto, quo Musica ex necessitate sumit sua principia ab Arithmetica. Scientiæ autem superiores, licet non indigeant principijs scientiarum inferiorum, tamen possunt scientijs inferioribus vt vt ancillis, assumendo earum principia, & conclusiones, ad magis manifestanda ea, quæ tradun-

tur in scientijs superioribus: Ex.gr. Metaphysica potest vti doctrinis, quæ traduntur in Physica, & Mathematica, ad magis explicanda ea, quæ traduntur in Metaphysica. In casu nostro sacra doctrina non indiget scientijs philosophicis: nam ex principijs reuelatis potest inferre innumeras conclusiones; sed vtitur scientijs philosophicis tanquam ministris, & ancillis ad explicanda ea, quæ ad sacram doctrinam spectant, proportionaliter ac facultates architectonicæ vtuntur ministrantibus, & Politica, seu Civilis vtitur militari. Ideo Prouerb. 9. Theologia comparatur ad alias scientias, sicut domina ad ancillas, & dicitur: *Miste ancillas suas vocare ad arcem*. Adde, quod sacra doctrina vt debet scientijs philosophicis, non propter defectum, & insufficienciam sacre doctrinæ, sed propter defectum intellectus humani, qui ex his, quæ cognoscuntur per rationem, & discursum naturalem, facilius manuducitur ad cognoscenda ea, quæ sunt supra rationem, & discursum naturalem, qualia sunt quæ traduntur in sacra doctrina.

Q V Æ S T I O IX.

Virum sacra doctrina, seu Theologia sit Sapientia.

S. Th. q. 1. art. 6.

1. **V**idetur non esse sapientia, primò quia ex Aristotele 1. Metaph. cap. 2. Sapientis est ordinare ceteras scientias, illisque tradere principia, non autem ordinari, ac accipere principia à scientia superiore, ac proinde nulla scientia accipiens sua principia à scientia superiore meretur nomen sapientiæ; sed sacra doctrina accipit sua principia à scientia superiore, hoc est à scientia diuina, vt dictum est qu. 6; ergo &c.

2. Secundò vt dicit Aristoteles 6. Ethic. cap. 7. Sapientia est veluti caput scientiarum, quia probat principia aliarum scientiarum; sed sacra doctrina non probat principia aliarum scientiarum; ergo.

3. Tertiò sapientia non acquiritur studio, sed habetur per infusionem, ideoque Isai. 11. numeratur inter septem dona Spiritus Sancti, quæ nobis diuinitus infunduntur; sed sacra doctrina acquiritur studio; ergo.

4. Respondeo, quod sacra doctrina, seu Theologia inter omnes humanas sapientias est maximè sapientia, ac non solum est sapientia in aliquo genere, sed est sapientia simpliciter.

5. Probatur; nam ille dicitur sapiens in vnoquoque genere, qui considerat causam altissimam illius generis; ac proinde ille dicitur sapiens simpliciter, & absolutè, qui considerat altissimam causam vniuersi, quæ Deus est; sed sacra doctrina propriissimè considerat Deum in quantum est altissima causa; ergo qui